

Yttrande över betänkandet En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17)

Skolforskningsinstitutet yttrar sig i det följande över vissa förslag och frågeställningar. De överväganden och förslag vi inte yttrar oss över avstår vi från att ta ställning till.

Mervärdesmodell

Utredningen föreslår i avsnitt 6.4 ett progressionstest. I kapitel 10 diskuteras den här typen av mervärdesmodell med syfte att mäta och utvärdera progressionen hos elever och i förlängningen kvaliteten hos olika utbildningsanordnare. Skolverket har 2019 tagit fram en rapport om mervärdesmodeller i vilken de påpekar osäkerheten kring sådana modeller och mått. Utredningen refererar inte till denna kritiska rapport *Value Added - ett mått på skolans bidrag till elevernas kunskapsutveckling 2019:486*, vilket måste ses som en brist.

Lagring av data för bland annat forskningsändamål

Utredningen diskuterar i avsnitt 6.5 att ett bedömningscentrum ska inrättas vid ett lärosäte som också ska bedriva forskning. I kapitel 9 diskuteras konsekvenser för personlig integritet i samband med att data avseende elevers prestationer ska lagras och användas för olika syften. Utredningen resonerar här om vad det innebär att behandla personuppgifter ur ett myndighetsperspektiv men inte de forskningsetiska aspekterna som följer med förslaget. Förvisso föreslås en försöksverksamhet som ska utvärderas, men redan innan en sådan försöksverksamhet kan starta bör de etiska utmaningarna utredas nog.

Negativa konsekvenser för individanpassad undervisning

Utredningen nämner i avsnitt 6.1.2 att det kan finnas negativa washback-effekter. Exempelvis nämns att tiden för individanpassad undervisning riskerar att minska om lärares undervisning snävas in till det enkelt mätbara eller för mycket tid läggs på att förbereda för standardiserade prov. Skolforskningsinstitutets rapport *Individanpassad vuxenutbildning – med fokus på digitala verktyg. Systematisk översikt 2019:03* visar på betydelsen av att inom vuxenutbildning anpassa ämnesinnehållet efter elevers behov, förutsättningar och intressen. Risken med utredningens förslag är att specifika ämnesinnehållsliga exempel som passar enskilda elever kommer att få stå tillbaka i undervisningen om sådant innehåll inte förekommer i de språktest som används för utvärdering. Detta kan få negativa konsekvenser för elevers lärande och bör därför utvärderas noggrant.

I detta ärende har direktören Camilo von Greiff beslutat efter fördragning av forskaren/projektledaren Pontus Wallin. Kanslichef Eva Wallberg har deltagit i den slutliga handläggningen av ärendet.

För Skolforskningsinstitutet

Camilo von Greiff

Direktör